

Ultrason: temel bilgiler

Hasta Bilgilendirme Serisi - Bilmeniz ve Sormanız Gerekenler

Ultrason nedir?

Ultrason, vücudunuzu invaziv olmayan bir yöntemle incelemek için kullanılan kolay bir yöntemdir. Ses dalgalarıyla (sonar veya radar gibi) çalışır.

Ultrason nasıl çalışır?

Ultrason cihazına bağlı bir prob, incelenen bölgeye yerleştirilir. Prob, vücudunuzdan geçip dokulara çarpan ses dalgaları yayar. Bu dalgalar, dokulardan yansiyarak geri döner ve cihaz bu yansımaları ekrana bir görüntü olarak yansıtır. Görüntüde, yapının boyutu, uzaklığı ve yoğunluğu (sıvı mı, örneğin kan; katı mı, örneğin kemik) belirlenebilir. Ultrason görüntüleri gerçek zamanlı olarak kaydedildiği için fetüsün hareketleri ve kan akışı da izlenebilir.

- **Ultrason problemleri:**

Prob, ultrason cihazının vücudunuzla temas eden parçasıdır. Farklı amaçlar için çeşitli prob türleri kullanılır. Bazı problemler vücudun yüzeyine uygulanırken, diğerleri daha hassas ve ayrıntılı incelemeler için vajina içine yerleştirilir.

Ultrasonu kim yapar?

Ultrason taramanızı bir doktor, sonograf (uzman teknisyen) veya özel eğitim almış bir hemşire ya da ebe yapabilir. Genellikle işlemi bir kişi yapar, ancak bazı kliniklerde bir kadın refakatçi bulundurulabilir. Eğitim amaçlı yerlerde, kalifiye bir uzmanın gözetiminde öğrenciler de işlem sırasında bulunabilir.

Ultrason güvenli mi?

Evet, ultrason güvenlidir. Bilinen bir riski yoktur. Ancak, ses dalgaları vücutta küçük titreşimler oluşturarak hafif ısı yaratabilir. Bu ısı hızla kaybolur, ancak uzun süreli taramalarda birikebilir. Bu nedenle, taramalar yalnızca eğitimli sağlık çalışanları tarafından yapılmalıdır.

Ultrason: temel bilgiler

Hasta Bilgilendirme Serisi - Bilmeniz ve Sormanız Gerekenler

Ultrason sırasında kullanılan jelde veya probun kılıfında lateks bulunabilir. Lateks veya ultrason jeline karşı alerjiniz varsa, bunu mutlaka sağlık uzmanına bildirin. Gerekirse alternatif malzemeler kullanılabilir.

Ultrason tarama nasıl yapılır?

Muhtemelen önce kimlik bilgilerinizi ve tarama nedeninizi doğrulamak için size birkaç soru sorulacaktır. Sorulacak sorular değişiklik gösterebilir, ancak kim olduğunuzu ve herhangi bir alerjiniz olup olmadığını doğrulmalıdır.

Ultrason taraması, küçük bir probun karnınıza yerleştirilmesiyle (dış veya 'transabdominal' tarama) ya da vajinaya yerleştirilmesiyle (iç veya 'transvajinal' tarama) gerçekleştirilir. Bazı durumlarda her iki yöntem de kullanılabilir, ancak çoğu jinekolojik ultrason muayenesi daha ayrıntılı bilgi sağladığı için 'iç' tarama içerir. Daha az yaygın olarak, bazı spesifik jinekolojik durumlar için iç tarama, probun rektumdan yerleştirilmesiyle yapılabilir (bu, 'transrektal' tarama olarak adlandırılır).

- Dış tarama (transabdominal ultrason)

Karnınıza az miktarda ultrason jeli sürülür. Bu jel, prob ile cildiniz arasında temas sağlayarak görüntü kalitesini artırır. Kıyafetlerinizi çıkarmanız gerekmez, ancak tarama için karnınıza erişilmesi gerektiğinden bol kıyafetler giymeniz önerilir. Ayrıca, mesanenizin dolu olması gerekebilir. Taramadan önce 2-3 bardak su içmeniz, ancak kendinizi rahatsız hissetmeyecek kadar içmeniz tavsiye edilir. Tarama sırasında rahatsızlık hissederseniz bunu hemen bildirmeniz önemlidir.

- İç tarama (transvajinal ultrason)

'Transvajinal tarama', bir iç taramadır. İç çamaşırınızı ve varsa hijyenik pedinizi çıkarmanız gerekecektir ve bu nedenle bazı kadınlar elbise ya da etek giymeyi daha kolay bulur. Transabdominal taramanın aksine, mesanenizin boş olması gerekir. Taramanın bu kısmına başlamadan önce muhtemelen idrarınızı yapmanız istenecektir. 'Transvajinal tarama', nispeten ince bir probun vajinaya yerleştirilmesini içerir. Prob, temiz bir kılıfla (prezervatif gibi) kaplanır. Ultrason jeli kılıfın içine sıkılır ve probun ucuna da uygulanarak temasın iyileşmesi ve görüntülerin elde edilmesi sağlanır, bu da transabdominal taramaya benzer şekilde yapılır. Prob nispeten uzun olsa da yalnızca ucu yerleştirilir; probun uzunluğu, taramayı yapan kişinin

Ultrason: temel bilgiler

Hasta Bilgilendirme Serisi - Bilmeniz ve Sormanız Gerekenler

muayene sırasında onu hareket ettirmesine olanak tanımak içindir. Taramanız, özel bir odada gerçekleştirilmelidir. Yine, tarama sırasında rahatsızlık hissederseniz ultrasonu yapan kişiye bunu bildirmeniz gerektiğini unutmayın.

Ultrason rahatsızlık verir mi?

Çoğu kişi ultrasonu rahatsız edici bulmaz. Transabdominal taramada, dolu mesane karına baskı yaparak idrar yapma isteği yaratabilir. Transvajinal tarama ise bazı kadınlar için özellikle hassasiyet varsa rahatsız edici olabilir. Rahatsızlık hissettiğinizde, işlemi yapan kişiye bildirirseniz taramayı daha konforlu hale getirebilirler.

Tarama sırasında veya sonrasında görüntüleri görebilir miyim?

Çoğu klinikte kullanılan ultrason cihazlarının tek ekranı vardır ve ekran, işlemi yapan uzmana dönük olabilir. Ancak, durağan veya hareketli görüntüleri görmek isterseniz bunu talep edebilirsiniz. Kendi kullanımınız için bir görüntü almak isterseniz, tarama sırasında bunu sormanız önemlidir. Bu hizmet her zaman sunulamayabilir ve bazı kliniklerde ek bir ücret talep edilebilir.

Sonuçları hemen alabilir miyim?

Sonuçlarınızı hemen alıp alamayacağınız, kliniğin çalışma düzenine bağlıdır. Bazı durumlarda ultrason bulguları hemen yorumlanabilir, bazen ise sonuçların değerlendirilmesi daha sonra yapılabilir. Bu süreç, klinikten kliniğe ve doktordan doktora farklılık gösterebilir.

sonuçların varlığı bazen belirsizlik ve duygusal strese yol açabilir. Bu nadir durumlarda, tıbbi ekibiniz size nasıl ilerleyeceğiniz konusunda daha fazla bilgi verecektir.

Son güncelleme Eylül 2019